

FOLIA ENCICLOPEDICĂ LITERARĂ, *** APARE IN FIECARE LUNĂ DE DOUĂ-ORI

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria 6 corone

Pentru România și străinătate 8 franci

Inserate 1 cm. □ o dată 2 fil. de două-ori 3 fil.

PROPRIETAR ȘI EDITOR:

GEORGIU M. UNGUREAN

REDACTOR RESPONSABIL:

S. P. SIMONU.

Tot ce privesce foia sunt a se trimite la

Redacția și Administrația „Rev. Ilustrată”

Bistrița, strada Lemnelor 44.

Creștinism și Românism.

— Din Istoria civilizațiunii poporului român. —
(Urmare.)

— Ascultați, cum spun bătrânii,
— Că erau pre-atunci Români!

Am arătat în articolul al doilea, din acest tractat, cum au fost Românii de solidi, în simțământul național, — ce caracter, ce firmități, ce omenii, — ce suflete mari. Și am asemănat tragedia dramă al Domnului Constantin cu o altă dramă tragică, petrecută în isteria unui popor elasic și măreț — cu multe sute de ani înapoi, — înțelegem pre cei 7 frați Macavei, cari s'au jertfit pentru legea lor, până la unul, dimpreună cu Maica lor!

Ce caractere, ce firmități!

Și am petrecut viața religioasă și națională a poporului nostru prin 3 epoce, în atingere cu 3 elemente de altă cultură și lege, și am vădut, cum poporul daco-român este și astăzi tot acela, care a fost în seclii trecuți, — Român în religione, și Român în națiune. —

Și cari au fost elementele, cari au fost factorii, cari au fost *poterile* ce iau sciut conserva naționalismul și rassa sa?

Căci, trebue odată pentru totdeauna se scim — că în istoria de civilizațiune și dezvoltare a unui popor sunt anumite *elemente și poteră*, cari, ca tot atâta factorii și sentinele, susțin și vigilează cultura, rassa și poterea unei națiuni?!

Er istoria poporului nostru, nici odată nu ne va potè arăta alt element întru conservarea românismului — afară de elementul cel mai forte și durabil — numit Religionea sa — sau Creștinismul său.

Când seriem acestea, ni se represintă în memorie decî de poporè, decî de națiuni, cari, cu tôte că avèu și pre *acest element*, întru conservarea lor genetică, — dar avèu și alte elemente proprie lor; proprie rasei lor, — între cari erau cele mai de frunte, *istoria națională a trecutului lor național*,

monografia patriei și a ținutului lor — bucăți istorice și legendare de lapte ale conaționalilor lor — scrise tôte și conservate — apoi faptele lor în călătorii și aventuri pre mări și pre uscat, descoperirile naționale de locuri și pământuri nouè — ma orgoliul și suvenirul omenilor lor de sciință și de artă, cu cari se mândriau și ambiționau, — tôte acestea, dar tôte, potèu, și au potut se contribuiască, chiar și fără Creștinism la conservarea rasei — căci p. es. Catholicismul, care a cuprins o mulțime de gintî diverse în sinul său, în staulul său — nu a fost o religione pentru un popor, ci a fost o religione universală! Și apoi cum s'ar fi potut conserva naționalitatea unui popor, față de altul, ce ar fi voit a io răpi numai prin Catholicismul omogen și universal pentru toți și pentru tôte?

Altecum este și alt rol jocă Creștinismul pentru poporul român.

Pentru poporul nostru, care în seclii de demult și în timpurile înmormentate, nu a avut, ceea ce am dis că au avut alte poporè: Istorie, avuție mare, pleiadă de bărbați, sciință de glorie, de fapte mari — stare politică mare, stare economică, industrială și comercială — tot atâtea prerogative și suvenirî, ce ambiționéză pre un popor.

Am scris și am mai dis, că Românul ne avènd inistoriă și școlă, — unde se invețe că cine a fost el, ce este limba sa, numele său, — cine este dènsul, dacă cunòsce din inistoriă luptele punice, luptele lui Pompèiu și Cesar, — luptele lui Trajan, — cum trebue se fie el, dacă invèță în școlă, și-sî aduce aminte de timpurile când Romanul se aruncă în prapastîă cu calul, când Romanul se lăsa a se pune în o bute cu cuie și a se rostogoli pre deal în jos, — când Romanul și taie pe însuși fiul său, pentru salutea și mântuirea patriei sale?!...

Că adeva, Românul ne avènd inistoriă și școlî — vești bine

în timpurile Goților și Hunilor; în timpurile *Compilatelor* și *Approbatelor*, — a avut alt factor, a avut altă lumină, — a avut alt element de civilizație mai puternic și de cât o istorie profană — națională — a avut „*Creștinismul*” cu razele sale focose, cu ascetica sa eroică, cu martirajul său, cu caracterul său, plin de artă sănătă, cu darurile Spiritului sânt. — A avut, Creștinismul, cu frumsețele sale — cu delicile sale mistice, cu colorea și forma sa ascetică și cu estetica sa divină Acest Creștinism la susținut și la îmbărbătat pentru o lume și o viață secură — în altă lume și în altă viață!...

Și care Creștinism se fi fost acesta?

Creștinismul îmbrățișat de poporul român, creștinismul antic al bisericii lui Christos, predicat și legiferat de cei mai anlicii, de cei mai sântii și clasicii Părinți apostolici și următorii ai Apostolilor?!

Creștinismul — îmbrățișat de poporul român, cu ritualul său, cu canonele sale, cu dispozițiile, cu sacramentele și sacramentalele sale — tot atâtea elemente de frumseță mistică, de credință supranaturală, de idealism înalt și măreț, care s'a unit cu natura poetică și plină de idealitate ale unui popor, ce a derivat de la poporul italian — de o cultură teistică neîntrecut pre lângă poporul elen. —

Frumsețele religiei, tainele acelei religii, ritual și ceremoniile mărețe și pline de un dar supranatural, cum nu s'au mai vădit la alte popore, a fost pentru Român aceea istorie plină de eroi legendari, plină de fapte mărețe, plină de suvenir orgolios, — care la ambiționat și l'a făcut mândru pentru legea sa, și prin această pentru națiunea sa. — Una din acelea frumsețe mari, a creștinismului a fost și este pentru poporul nostru, par excellente și așa numitul „*Post*” cuprins în cele 5 porunci ale religiei sale și după ritual și practica bisericii orientale est mod întocmit cu privire la timp și la regulă, în cât este și a fost cel mai bine făcător, cel mai eminent factor cu privire la conservarea națională a unui popor atât cu privire la naționalitate, cât și cu privire la existența sa fizică. Cine, dintre naționaliștii Români, ar putea se nu se închine „*Postului*” religios — al Românului, ca unui factor, ca unui Mentor, ce a salvat națiunea unui popor, ce l'a conservat neam și i-a ținut curat sângele; — ce l'a nobilitat sanctificat, și asceticat fizicul și psihicul său, ce l'a făcut neam sânt și preoție alasă. —

Dar ce? Admirabil!... Prin post s'a lămurit caracterul Românului, i s'a oțelit și solidificat virtutea română și creștină, ca a unui Brancovean, ca a unui Avram, ca a unui Eleazar, ca a unui Danil! Prin post s'a admirat, s'a vădit cine este, și ce este poporul nostru.

Am admirat, când ni s'a dat casuri în viață se vedem oameni bătrâni, pe patul de bôla grea — dojeniți de medici ca se mănca în bôla mănăcării oprite în post, și nu voiau se mănca, se li seuit că mor numai de cât. Cum, mi-a dis, un morbos, se mor eu împungărit la suflet, vai, Dômnice nu mă lăsa, se fac una ca asta, că doră sum Român.

— Ascultați, dară cum spun bătrânii — Că erau pre-atunci Românii!

Acest vers, l' putem aminti celor ușuratici, cari în loc se premeargă cu exemplul în fața poporului, încă în fală mănca mănca oprită — ca și cum și-ar bate joc de legea sa sfântă strămoșească!

Unit ca acestia, nu mai dică că sunt Români și naționaliști buni, — că ei simțul național nu stă în aceea, că-ți bagi nasul în tot locul, făcând larmă și confuziune, — ei stă în a fi de-o lege cu tatăl său și cu maica sa și se nu-i sujeri pre ei în datinile lor și în legea lor: „*Discite pueri iustitiam, et non temmere Divos!*” — Aci apoi puteți se vă dați și respunsul, pentru ce în genere vorbind, preoțimea din trecut — mai puțin cultă, ca preoțimea de azi — a fost mai cu influință la popor ca cea de azi?

Nici un popor pre fața pământului nu se vafămă mai tare, ca atunci când te atingi de datinile sale religioase — și te atingi de religia sa. Mare politică au avut în asta privință, străbuni noștri, anticii Romani, și rea politică a avut din contră, tiranul Cambises, față cu poporul egiptic.

Și-apoi încă cei chemați ai săi, mai marii săi, Carturarii

săi, luminătorii săi, cei ce sunt puși pentru pădirea focului sacru — de pre valra sa națională — încă ei apoi se dea exemplul rău?... Se nu fie ei uniți în fapte și în cuvânt cu poporul? „*D-deul tău va fi D-deul meu, țera ta 'mă va fi țera mea și măncarea ta 'mă va fi măncarea mea*” (Cartea lui Rut.) Fără post, mult ar fi degenerat poporul, mult s'ar fi corcit și mult s'ar fi inpuținat. „*Cum pentru D-deu, se mă căsătorese eu cu N. N. Și apoi se mănca de dulce?! Așa se întrebă și esclama fata de Român. — „los Român, și postesc că doră Românul de aceea-l'o făcut D-deu Român, se postescă.”*

Dar pre cum multe simțeminte frumoase sau stins și se sting în Român — așa a degenerat și acest criteriu și factor grandios de naționalitate, ad: postul! Te cuprinde mirarea când vești, chiar în orașe — la biruri, pre unii Români, că mănca de dulce în post; și l'i vine se suspini cu profetul: *La riuul Babilonului colo, am stătut și am plâns, când ne-am adus aminte de Sion când ne-am adus aminte de legea noastră sfântă, de zilele trecutului nostru — de brava ginte noastre!* Ore unde sunt preoții — Au perit toți cei tari din Israel?!

Și putem se plângem, putem se ne intristăm vădind una ca acesta. Căci în ce constă naționalitatea și viața noastră, dacă nu în poporul din coliba românească, dacă nu în poporul țeran, după cum dice poetul:

„Tu cauți în palaturi eroii ginte tale,

„Când ei vieză liberi, prin munți la melușei,

„Cercându-și eroismul cu urși ce es în cale,

„Ca Ercle din vechime și David la evrei.”

Căci încă constă naționalitatea, eternitatea și esistența de ginte a poporului român, dacă nu în poporul țeran, care plătesce pre învățatori, și susține școla, — care plătesce pre preot și în coronază altariul eu jertfe, din cari se susțin multe familii de preot, — el care lucră pământul și plătesce dare, în ban și în sânge?

Se nu grigim dară de un atare popor ca se nu se corumpă în lege, națiune și viața sa fizică și psihică?

Pentru ce, vom și scrie aci ceva despre *Post*. Ca să se vedă că pre lângă ea este un criter de naționalitate de prima ordine și un bulevard contra desnaționalisării, — dar el mai este și un bun de salubritate trupescă și sufletescă. — ma chiar un bun din punct de vedere economic.

Noi, după cât vom putea, vom demonstra, că postul nu e o pedepsă pentru poporul român, precum în mare parte e un remediu, prin care i se conservă salubritatea corporală, i se egeresece memoria, i se lungesece viața; — ma l' pretinde chiar igienă.

Și etă cum: Alimentele, ce servesc pentru nutrițiunea corpului, precum și pentru procesul vital sunt în genere de două speți: Alimente azotose — plastice — și neazotose, cari servind mai mult la combustione ajută respirarea întrun mod însemnat. Poporul nostru român, când postesece se servesece pentru nutrire atât cu alimente plastice, cât și cu alimente neazotose, însă luate numai din regnul vegetal așa p. e. cu alimente azotose luate din regnul vegetal cum sunt fibrina vegetale — glutenul — ce se trage din sêmența plântelor și a cerealelor, caseina vegetale sau legumina ce se trage din plântele păstăiose cum sunt fasolea, mazerea, bobul, linte. — Cu alimente ne azotose procurate din vegetale cum sunt fecula — amidonul, ce se trage din cereale, leguminoase și cartofii, cu zaharul vegetal, ce se află în toate fructele și trunchiurile multor vegetale, cu oleul ce se estrage din sêmența vegetalelor. Se vedem acum ore acestea alimente scose din regnul vegetal sunt mai bune și mai nutritore, de cât cele scose din regnul animal.

E constatat, că dintre toate cerealele, ce servă la nutrițiune, grânul și păpușoiul (porumbul, cucuruzul) sunt mai nutritore pentru organism căci cucuruzul după cum s'a specificat și esamenat după elementele, din cari constă, s'a aflat că el conține 0.074 părți zaharose; 0.010 albuși și 0.268 părți rezultatore; etc. Poporul român în mare parte consumă foarte mult cucuruzul, din care face mămăligă, ori pre alte locuri și pâne — mălaiu. — Poporul nostru în post se folosesece de caseina vegetale ce consistă în leguminoase.

Intrădever fasolea, linte și mazerea preparate bine, sunt

alimente bune și nutritive pentru orgaanul omenesc. Pentru a prepara corpului grăsimile necesare, de care are lipsă în linia primă pentru că ele susțin respirația, nu putem în-
trebuința de cât în mare măsură numai materiale vegetale, ce
conțin Zaharu; și cari se află în mare parte și măsură în ami-
laciōse și în cartofii.

Se știe că poporul nostru în mare parte nu e tocmai
așa avut, nu are carne și nu are pre ce se o cumpere, prin
post însă, când el în genere adopteză vegetarismul, i se mai
departă ne-ajunsurile și lipsa și i se adaugă sănătatea. În carne
se află aia în cantitate foarte mare, afară de aceea mai multe
părți dăunose, cari iritând membrana mucosă a aparatului di-
gestiv, produc în corpul omului mult de morbi. Apoi se știe,
că, mănecarea de carne potolosec beuturi spirițuoase; 6r beuturile
spirițuoase inopulēză spitalele, ma și casele nebunilor. Căți
morbi nu se sanēză numai prin abținerea dela carne!...

Poporul nostru e deștept, dela natură talentat, istet, glu-
meț, blând și moral. Copil Românului învață la școlă bine. Și
6re ce e cauza? Pentru că nu trăiesce cu mănecări intortocate
de carne și alte speții, cari producând lene fac pre om stupid,
ei se nutresc cu mălaiu, pâne de grân, cu mămăligă, fasole
etc. Friderich II. a dis: „T6tă inteligența și desteritatea corpo-
rală isvorēsc din stomac!“ --

Dar postul e folositor chiar din punct fiziologic.

T6tă prosperitatea corporală, t6tă salubritatea unui indi-
vid depinde dela cerulațiunea sângelui, corpul e deplin sanā-
tos și e în starea sa normală și vīgurosă. — Carne însă de
multe ori debilitēză stomacul, prin ce se alterēză și conturbă
procesele nutrițiunei, și est mod se alterēză și conturbă circu-
lațiunea regulată a sângelui, și conturbându-se circulațiunea se
conturbă sanētatea corpului. Circulațiunea regulată depinde
precum dela aerul curat, de asemenea și dela o regulată și
moderată alimentațiune. — T6tă esistența omului depinde dela
sânge; el singur e capace a efeptui procesele și funcțiunile
organismului omenesc. Se știe că sângele deve continu renoit,
căci el se debilitēză prestând corpului o mulțime de servițiă,
producând căldură animală, nutrinđ diferitele țesături a corpu-
lui omenesc etc. Inoirea sângelui însă se face mai cu de
adinsul prin alimentele luate din regnul plântelor cum sunt în
prima linie albuminatele, hidratele carbonice, amiliciosele.

Afară de aceea, prin o schimbare a alimentelor luate din

regnul animal, și inlocuite cu cele estrasē din regnul vegetal
sângele omului se renasce 6re cum din nou, se purifică și in-
cepe a efeptui vivificațiunea cu poteri nouē. Prin post, sângele
omenesc se curăță de iutală și se face apt pentru vieță. —

Este un proverb pre cât de adevērat, pre atât demn de
urmat: „Natura paucis contenta.“ — Decī dară nutrirea mo-
derată — vegetarismul, pecum și beutura naturală conțin sala-
britatea atât corporală, cât și siletasca; lungesc vieța și fac
pre om moral și pacinic. Vițiale, sinuciderile, t6te emanēza
din mănecări iritative și beuturi spirițuoase. Au nu a avut dară
dreptul biserică creștină, când a instituit 4 posturi și două
dile de post în fie care săptămână în decursul unui an?!...
Au nu face bine, au nu e înțelept Românul că ține posturile?
Intru adevēr țeranul român în genere e vīguros, robust, bine
desvoltat. În respectul salubrității între ce ori pre ce popor...

Dar și din punct de vedere economic e folositor postul
pentru Român. Cu câtă bucurie așeaptă țeranul nostru crăciunul
și pascile!... Și 6re pentru ce?

Pentru aceea, căci el în decursul dălelor de post și-a adu-
nat ouē, brânză, lapte; și are carnea sa de porc — pre cră-
ciun — intrēgă în pod. — Alții, cari nu postesc nice că mai
așeaptă cu așa dor pascile ori crăciunul, parte că cari sunt
avuți, în t6te dălele au pasci, 6r cari sunt miseri, ne postind
au consumat puțină carne de porc, ouēle și altele și așa nu
au cu ce așepta crăciunul ori pascile. Apoi 6re poporul romā-
nesc, dacă continuar mănca el tot carne, lapte și brânza, 6re
i-ar fi destul pre un an unul sau doi porci de slanina; 6re
ouēle și laptele i-ar ajunge? — Una însă trebuie se însemnām
cu privire la post. Sunt mulți țeranī de ai noștri, cari au des-
tule produse și bune pentru a se nutri din ele în timpul pos-
tului, cum sunt grăul, cucuruzul, fasolea, lintea, mazerea, car-
tofi, sfecele, oleiul de simbure, p6me uscate etc. și totuși se
nutresc cam rēu. Ce e dar cauza? Nu p6te fi alta cauza mai
de apr6pe, de cât că mama sau econ6ma casei, nu știe face din
ele mănecări bune, sanāt6se și nutrit6re. — Acest inconvenient
se-ar putea ridica dacă d. e. în comună muierele mai inteli-
gente și mai precepț6re pentru bucătăria, cum e preutēsa și
invēțatorēsa, s. a. ar deprinde și invēța pre țerancele n6stre
din când în când intru ferberea bucatelor pentru a produce
apoi mănecări bune, gust6se și nutrit6re. —

S. P. Simonu.

La schit...

(Novelă)

Boierul Costică B. era apr6pe de 60 de ani, când se că-
sători. Nelia fca, unui funcționar sērac — deși era încă tinēră
și frum6să — totuși vēdind că are se devinā d6mnă mare, so-
ție de boieru — i promise mână. Devenită odată d6mnă Nelia
B., puțin se interesa de boierul Costică, ba ce e mai mult il
urea nespun -- pentru — „nebuniile lui bătrānesci.“ Și nu e
mirare! t6te femeile câte se mārītă după bărbați prea înain-
tați în etate, nu o fac acēsta din iubire, ci din interes.
Bărbatul pentru ele e un instrument, o firmă, cu care se p6tă
ocupa loc în societate. Bărbații înaintați în etate sunt serioși,
distrăș — 6r femeile tinere aștēptă gingiuliri, și vorbe dulci;
și neghijate fiind — ele devin indifferente.

Așa sta lucrul și cu D-na Nelia B. ... Dar abia cinci ani
trăi dēnsa cu boierul Costică și rămase văduvē. Un singur băiet
i rēmasă de la bărbat. Boierul Costică B. muri liniștit știind
că are un vrednic urmaș. D-na Nelia deveni stăpāna întregi
averi boieresci, cu condițiunea ca se nu se mai mārīte; 6r dacă
s'ar mārītă averea jumētate e a băietului Emil, 6r jumētatea
cealaltă se o împartă frățesce cu rudeniile Boierului Cos-
tică.

Emil creșcea din 6i în 6i și mama lui D-na Nelia nu știe
ce se facă de bucurie că i-a dat D-deu un odor de băiat. Il
vedea reīntors cu titluri, apoi căsătorit cu un boboc de fată și
fericit... fericit...

II

Trăiea în satul X o femeie vėduvā, care deși trăia din o
modestă pensiuune se simțea foarte fericită. Intreaga ei fericire
o băiată frum6să, cu numele Victoria. Și deși ea era bătrānă
și băieta micuță, totuși ruga pre D-deu se i lungească dălele,
vieți ca se o p6tă vedea aședată pre Victoria; că-cī „pensia o
micuță, de abia trăim de ađi pe mână din ea, n'o se pot
stringe comori cugeta ea în sine. „Și apoi bine că D-na boie-
riului Costică mă ajută din când în când, dar apoi când ar fi
-- se mor și se-mī remānă copila singurā, străinul e — tot
strāin!“ -- Trecură ani la mijloc.

Intro 6i veni acasă dela D-na Nelia foarte voi6să. —

Ce suflet bun e și D-na Nelia cugeta în sine. Băieta ei,
Victoria, era mare și se făcu foarte frum6să. D-na Nelia i pro-
mise că o va întreține ea pe spesele sale întrun internat din
București — căci ar fi păcat se remānă -- fără un pic de cul-
tură, și de poleială socială. Nu preste mult o și dusă pe Vic-
toria în Internat. Direct6ra internatului, o rudenie a D-nei Nelia
— era o femeie foarte rafinată. D-na Nelia i spusă scopul ce i
urmăresce -- și incredința pe Victoria grăjilor ei.

Frum6să, sburdalnică, și de un naturel viu, Victoria
adese-ori era sfădită și înfruntată de direct6ra internatului. De
eșă odată din internat, tinerii se țineau lanț în urma ei: șt
cereau se i alle originea. Dar abia era de doi ani în internat

și mama ei muri, legându-i D-nei Nelia de suflet, creșterea ficei sale.... Astfel Victoria rămăsese orfană când era abia de 14 ani....

* * *

Emil absolvase liceul și de un an era dus în țeri străine, ca se studieze mai departe. Înalt uscățiv, ochi verzi, și înfundat în cap, față palăcut și serios din cale afară, ca și tatăl său, iată întreaga faptură a lui Emil. Puțin capacitat, dar de o diligență rară, urma cursurile facultății destul de regulat. Și D-na Nelia de câte ori primea epistolă de la el, plângea ca nebună, ore întregi o dorea, dorea nespus de mult, și nu odată i-a venit se-i scrie ca se vină acasă, căci e destul de învățat, că ce-i sunt bune titlurile, căci dă de bună samă na trăi din ele, că are avere destulă. Dar eugetând că se — nu-i strice voia 'l lăsa în pace, mângâindu-se cu speranța, că timpul trece și nu mai are decât doi ani. Victoria e băiețică bună și frumoasă eugetă că ce fericit va fi Emil cu un așa boboc de nevestă!

Dor dacă nar fi frumoasă nași cheltui eu cu ea. Vor trăi liniștiți și fericiți — nebătându-și capul cu năcasurile lumii, amândoi tineri — doi copii îndrăgostiți. —

* * *

Incepea a se desprimăvera, când într-o zi D-na Nelia fu rugată prin o epistolă de Directora Internatului, ca se meargă

acolo. A doua zi D-na Nelia fu acolo. Directora i spusese că Victoria se pórta rău, că — are relații cu un tiner — și dacă nu va pune de timpuriu stavilă acestor porniri — nici când nu va ujnge la ținta propusă. — „E imposibil,“ duse D-na Nelia cam iritată — „se aibă relații!“ e prea tinăra, o căpăla abia!“ Directora; arată o epistolă compromițătoare — de a Victoriei...

D-na Nelia îngălbini — și nu mai putu dice nimic — Directora mai vorbi câțva timp, până ce D-na Nelia o intrerupsă.

— Și cum aș putea scăpa din curcatură? Care ar fi cel mai bun mijloc?!

— Cel mai bun și mai sigur ar fi schitul...

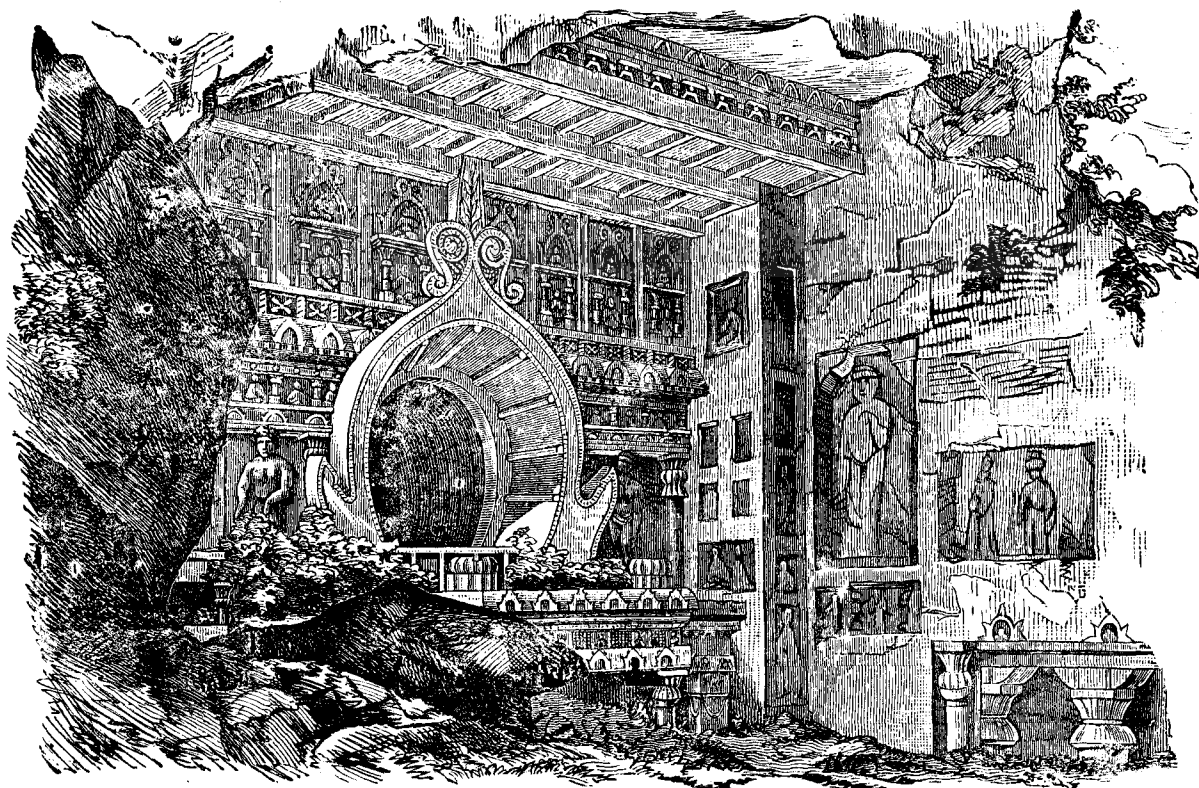
— Schitul! Nu înțeleg ce vrei se dici —

— Ascultă! O vei duce în schit, și o vei lăsa vre-o doi sau trei ani, până se va pocăi. Acolo va fi scutită de valurile lumii, va uita totul, și în fine a fi în stare se facă ori și ce numai se-o scoți iarăși...

— Dacă dici... așa voui face. Tot atunci o și dusă pe Victoria acasa...

Ajungând acasă, începu a o întreba despre toate... și fiindcă nu alla ce dorea începu a o sfădi...

— Asta e mulțămită că te-am crescut! Poftim! Iti voui arăta eu — lasă numai!... Victoria plângea — dar nu răspunde nimic... „O vei duce la schit, ca se uite pe misera-

Fațada unui tunel.

bilul acela, să se pocăiească...“ își dicea D-na Nelia. — Astfel o duse într-un schit de călugărițe.

D-na Nelia rămăsese iarăși singură, întristată — până în suflet. În unele clipe se eugeta la Victoria și-i părea rău de ce-a făcut, dar apoi totuși va fi mai bine la urmă — eugeta ea. Se gândea se vindă totă moșia, se trăiască mai liniștită căci crețele i se iviră pe față, era înaintată în etate.

Il vedea apoi pe Emil ca pe un lucăfăr luminos, pe extremul vestical orizontului, și o voce internă i spunea că e înzădar ori ce sperență de a 'l ferici...

III.

Trecuse un an de când Victoria era în schit și D-na Nelia nu-a mai cercetat-o.

Schitul Văleni e o mănăstire mai mică de călugărițe la

pola carpaților. Înconjurată — de brădet, în față-i inșe munții deschid o priveliște pitorească.

O linisce deplină domnesce acolo. — Vara câte-odată domni de la oraș cari fac excursiune la munți 'l mai viziteză. Un raiu pământesc se pare acest schit călătorilor, și un iad — mullora cari sunt în el.

Când a dus-o pe Victoria în schit Maica Stariță o privi eu un zîmbet de milă pe buză — ca și când ar fi voit se dici: „Nu sciti nebunelor ce faceți!“ La început se simțea foarte rău — ar fi preferit mai bine mormântul! I făcea rău mirosul acela de tămăie și vechituri, stricteta și toate legile — dar eu timpul sa dedat. Și ea nu cumva în acel pěr lung, negru și des să se ascundă vreo vanitate a lumii acesteia trebuia se și 'l taie... Câtă durere! Un roiu întreg de visători i admira părul când era în Internat și acum...

Nopti de-arëndul ne durmite, nopti în cari eu lacrimi își

uda așternutul. Și în acestea nopți ne durmite și de reverie mintea ei crea o lume de visuri.

El vedea pe el frumos, ca un astru ce lucesce departe în noaptea trecutului său. Viața întrégă eu toate plăcerile copilăriei, cu toate peripețiile ce îi trecea prin minte. O vedea pe D-na Nelia pe Emil — eu care n'a vorbit nică odată deși vara erau la un loc — îi vedea privirile lui reci — fapțura lui întrégă o vedea și se cutremura în tot corpul. Pe Emil nu la putut vedea în ochi, nică odată... căta deosebire între Emil și el!...

Vechie tristă, vechină tacută, și cu ochii roșii de atâtea lacrimi — a atras atențiunea maicei Starițe. — Să ofilea din ți în ți. Și ce frumoasă era la început până ce chinul nu o zdrobise! Căta tineri ce vizitaseră schitul își perdură mințile — sciindu-o deapurări străină iubirei...

În seri de Maiu, când aerul e imbalsamat de mirosul florilor de munte — ea deschidea ferăsta chillei sale și privea muntii cu poenele lor pline de flori... Își aducea apoi aminte de plăcerile lumii — de libertatea ce-o au alți omenzi, și lacrimi calde îi brobonau fața arsă de suferință. —

Odată se ruga înainte iconei Mântuitorului, dar un sentiment, o aducere aminte, o nelinise și intrerupând rugăciunea își pusă mâna pe masută și început a plânge...

„Dăme cât sum de singură în lume!” suspină ea. — Și îi sta nespun de bine când se ruga plângend — părea că o rază din Domneideire i se pogoră pe față. Ochii ei albaștri umbriți de lungi și negre gene — păren două flori de cicore, udete de roua dimineții — *la pōla unui cobru*. Încă plângea când maica Starița intra în chilia ei... „Nu te mai rogi?” O întrebă dănsa cu un ton muștrător dar dulce. Ea își ridică capul să uite în ochii Stariței, gângăvi ceva neînțeles — apoi roșind își plecă ochii înjos și numai dăse nimic. Maica Starița deveni foarte curiosă, și încereă ea se alle durerea și chinul ce-o stăpănesce...

Pre încetul i-a succes se alle totul, Victoria îi euară sincer totă viața sa — despre o dragoste nevinovată dar nefericită — despre scopul D-nei Nelia și despre disgustul ei față de familia D-nei. Starița era lamurită în de-ajuns — și putea acum se lucreze pentru ai procura linisee Victoriei, căci o iubea ea pe o copilă a sa... Adeseori ore întrégi conversau la olaltă și când Victoria îi vorbea de iubirea ei — maica Starița se emoționa foarte tare și lacrimi îi picau din ochi lacrimă neînțelese și totuși atât de expresive...

* * *

Ce repede trece timpul! Victoria era în anul al treilea în schit — fără se o fi cercetat D-na Nelia. O schimbare se produsă în timpul din urmă în internul său... În sufletul său simțea liniseea și pacea, și din ce în ce se simțea mai bine în schit. Starița o scia mângăi când era supărată și neliniscită, ea deveni erăși veselă, ca înainte de a intra în schit — fața i palidă i se îmbujoră, era Victoria cea de acum 3 ani! De Starița nu s'ar fi mai putut despărți, ea și de o mamă — și astfel ea se hotări ca se rămână în schit totă viața.

Pôte D-deu — așa a voit!...” Ce nebună eram când avem de euget se fug!... „Dăme multămescu-ți că nu mai lasat se cad în această ispită!...” În fine îi spuse Stariței că voesce se rămână în schit pentru totdeauna.

Era într'o dimineță frumoasă a lunei lui August când liniseea schitului o intrerupsă sgomotul unei trăsuri. Trăsura se opri la pōrta schitului. O damă bine îmbrăcată se cobori din ea, și după ce vorbi ceva cu vizitiul intră pe pōrtă... era

D-na Nelia. În trăsura rămase un bărbat uscățiv... era Emil. Cât îl schimbasesc străinătatea... Era abia de 25 de ani și părea că e de vre-o 40.

D-na Nelia intră la Starița și după ce vorbiră cătva timp îi spusă cauza venirei sale la schit. —

„Am venit” — dăcea dănsa „să-mi duc fata acasă, că mi-e dor de ea.” —

Starița făcu cu capul... ca și când ar fi voit să-i dăcă... „ce perfidă e lumea.” Se dusă apoi chemă pe Victoria. Ce mare îi fu surprinderea Victoriei când o vedu pe D-na Nelia, și eugetându-se la Emil o ură și un disgust o cuprinsă — dar se reculesc momentan. D-na Nelia o sōrută pe frunte și îi spusă că a venit se o ducă acasă... „Eu nu am casă Dămna!” îi răspunsă Victoria — „Nu am pe nimenea — sum singură în lume — mama a murit de mult!... Dămna Nelia deveni palidă un moment dar își veni în orf — și apoi îi dăse:

„Cum vorbesci așa scampă?! Mama ta a murit dar acum eu îți-s mamă — au nu te-am ținut eu, nu eu te-am crescut în internat?! Nu ai casă?!... Cum se nu, — îți-a rămas o casă de la mama ta — și apoi casa mea e și a ta! Victoria nu dăse nimic își mușca buzele...

— Sau dōr nu-ți mai este drag de noi?... O, da, nouă ni-e drag de totă lumea Dămna răspunsă Victoria!

— Și ce folos că voiu veni la D-ta; — căci ce au perdut d-ta nu-mi mai poți reda!... Fii fericită D-nă că eu nu mai pot părăsi schitul — mă simțesc foarte fericită... adio!... Dăcend acestea eși și se dusă în chilia sa.

Dămna Nelia rămasă ca trăsuită la audul acestor cuvinte, părea că ceriul a cădut pe ea. —

Cu privirea rătăcită prin chilie, nu putea dăce nimic, îi înghețaseră cuvintele pe buze. Așa a stat cătva timp — până ce în fine se sculă „totul e perdut!” murmură ea apoi se dusă...

Starița se bucura nespun de mult, că Victoria a rămas; de aceea — îndată ce plecă D-na Nelia se dusă și o îmbrățișă. Victoria de asemenea era foarte veselă...

* * *

Dămna Nelia — tot drumul cătră casă nu a vorbit nimic cu Emil, — era foarte supărată. Vorbelă Victoriei o dărea nespun de mult... Tote speranțele sale le vedea nimicite... visul de fericire... departe, departe de realizare...

Un morb îndelungat — ce i-a prevenit din supărare o stinse în fine ér Emil rămasă ca și tatăl său...

În schit inse Victoria se simțea nespun de bine în sufletul ei plana liniseea și pacea pe el îl uitase ér de ceialaltă nu-și mai bătea capul. Linisce, și pace, ce dulci mai sunteti voi pentru un suflet zdrobit de chin! Ce bine o scia spune această Victoria.

„Liniseea pentru un suflet
Pentru o inimă zdrobită
E ca roua dimineții
Pentru o flōre vesteđită.”

Mângăierea mea e Domnul, dăcea ea adesea. Apoi când vorbeau despre o dragoste nefericită... plângeau ambele, și Maica Starița și Victoria plângea ea să se mângăie pe rēnd una pe cealaltă... cu cuvintele „nu mai plânge că mirele nostru trăesce în veci!” —

Ștefan V. Velțian.

Mórtea Năzdravênului.

Tot horea Năzdravênul,
De se legăna codrul.
Tot codruțul se leagănă
Din vârf până în rădăcină.
Și măsa l'a d'auđit
Cam așa că i-a grăit:
— „Năzdravên, dragul mamii,
„Ce se leagănă codrii?
„Horesci tu, ori tinguesci,
„Ori pe mândra (i-o-agodesci)?¹
— „Nu horesc nu tinguesc,
„Ci pe mândra-o agodesc.“
— „Năzdravên dragul, mami,
„Nu hori, nu tingu,
„Dute-n fundul grădini
„Fă morișcă de aramă
„Și macină fără vamă:
„Căți de veste-or auđi,
„La morișcă-or vini
„Și mândra ta va sosi.“
Căți de veste-au auđit,
La morișcă-au venit
Dar mândra lui n'a sosit.

Tot horea Năzdravênul,
De se legăna codrul.
Tot codruțul se leagănă
Din vârf până'n rădăcină.
Și măsa l'a d'auđit
Și cam așa i-a grăit:
— „Năzdravên, dragul mamii,
„Ce se leagănă codrii?
„Horesci tu, ori tinguesci
„Ori pe mândra-agodesci?“
— „Nu horesc nu tinguesc,
„Ci pe mândra agodesc.“
— „Nu hori, nu tingu,
„Năzdravên dragul mamii.
„Du-te'n fundul grădini
„Fă morișcă de-argint
„Se umble singură'n vânt
„Macinând fără de rënd.
„Căți de veste-or auđi,
„La morișcă-or veni
„Și mândra t'a va sosi.“
Căți de veste-or auđit
La morișcă-au venit,
Dar mândra lui n'a sosit.

Tot horea Năzdravênul,
De se legăna codrul.
Tot codruțul se leagănă

Din vârf până'n rădăcină.
Și măsa l'a d'auđit
Și cam așa i-a grăit:
— „Năzdravên dragul mamii
„Ce se leagănă codrii?
„Horesci tu ori tinguesci,
„Ori pe mândra agodesci?“
— „Nu horesc, nu tinguesc,
„Ci pe mândra agodesc.“
— „Du-te numai tu acasă
„Și'n grădina cu flori,
„Fă fântână cu isvor.
„Căți de veste-or auđi,
„La fântână-or veni
„Și mândra ta va sosi.“
Căți de veste-au auđit,
La fântână-o venit,
Dar mândra lui n'a sosit.

Tot horea Năzdravênul,
De se legăna codrul.
Tot codruțul se leagănă
Din vârf până'n rădăcină.
Și măsa l'a d'auđit
Și cam așa i-a grăit:
— „Năzdravên dragul mamii
„Ce se leagănă codrii?
„Horesci tu ori tinguesci,
„Ori pe mândra agodesci?“
— „Nu horesc nu tinguesc
„Ci pe mândra agodesc.“
„Năzdravên dragul mamii
„Nu hori nu tingu.
„Du-te numai tu acasă
„Și te-aruncă mort pe masă;
„Eu mă duc la clopotar,
„Ca se tragă clopotul,
„C'a murit Năzdravênul:
„Căți de veste-or auđi,
„Toți la mórtei or veni
„Și mândra ta va sosi.“
Căți de veste-au auđit,
Toți la mortul ei au venit
Și mândra lui a sosit
Măsa lui când o-a vedut,
Peste prag că a trecut.
Na aseplat alta nimic,
Ci îndată-a rupt și-a ăis:
„Ie pânza de pe picioare
„Și veđi mórtea'nșelătore;
„Ie pânza de pe obraz
„Și veđi mórtea cu năcaz.“

¹ Asepti.

Atunci mândra la el merge,
Fruntea de sudori io șterge.
— „Cine beata și-a vădit:
„Obraz roșu ca ruja.
„Mânuri albe ca spuma,

El atunci s'a și sculat
Și-a prins'o și-a sarutat,
Inima-'n ei a crepat:
Și-a treia și i-a îngropat.

Alesandu Ciple.

O conferință preoțească.

D-le Redactor!

Sâmbătă, 27 Septembrie a. e. Preoții gr.-cath. din protopopiatul Reghin și-au ținut sinodul de toamnă în comuna Habie și a decurs în următorul mod:

La orele 9. a. m. s'a început Sânta liturgie în biserica locală, cea mai veche de peatră în tot protopopiatul; zidirea ei s'a început în 1834 și s'a terminat în 1840 și nu i se făcuse nici o reparație. Credincioși respectiv, deci cea mai mare parte săraci lipsiți și avisați se-și caute pâinea dîlbică servind pe câmpie, totuși în anul curent în urma stăruinței On. D. paroch, Aurel Dumbravă, am contribuit cu 920 cor. și biserica din Habie s'a repara și acum e în cea mai bună stare.

Serviciul divin s'a celebrat de Rss. D. P. *Uilăcan*, protopopul tractual, asistat de M. O. D. Al. Tarnovean, vice-protopop onorar și paroch în Hodac și Gr. Nistor, paroch în Solovăstru. Ca lector a servit O. D. Valeriu Popescu din Beica-română. Au ascultat serviciul divin, prelângă cei 25 preoți prezenți la sinod, și mai mulți locuitori, bărbați și femei, deși era și de lucru.

După terminarea serviciului On. D. Grig. Nistor preot în Solovăstru a ținut o deșărtățiune ocazională cu tema... „Lăsați pruncii se vină, la mine,“ care temă, acum la începutul anului școlar, a fost cât se poate de bine aleasă și tractarea ei na lăsat nimic de dorit. Sfinția s'a recunoscut de bun orator, în termeni populari a arătat foloșele școlii, îndemnând părinții

se-și trimită copii la școală și făcând o tranșă fericită a arătat rolul părinților, mai cu seamă a mamei în educațiune tinerimei.

Dișertația acēsta a făcut bune impresiuni asupra credincioșilor prezenți și On. D. disertante merita totă lauda.

După predică preoțimea, cu Rev. D. protopop, s'a retras în școală și au ținut ședința secretă. Din căte a transpirat în public află că sa deșbătut și decis următoarele:

I. Să se rețină fie căruia preot din ajutorul ce i s'ar acorda de sta 5%; er nu 25% cum se propusese, căci parochiile din acest tract sunt foarte slabe; er nu ca cele din protopopiatul M. Ludoșului de es. unde a decis a se reține 25%. Acēstea rețineri se se facă pentru întemeierea și alimentarea „Fodului de salarisare

II. Relativ la „Fodul de pensionare“ s'a admis nu tocmai Decisiunea sinodului din protopopiatul M. Ludoș, luată în se siunea de toamnă.

III. S'a urgitat punerea în lucrare a Decisiunei Sinodul Archidecesan din 1899: Se vor distribui de Ordiariat mise pe la preoții mai slab dolați și jumătate din ștendiile cuvenite să se rețină pentru acel fond.

La orele 1/2 p. m. s'a închis ședința sinodului și toți cei prezenți, cum și câți-va locuitori s'a întunit la masa ospitalică a parochului local, unde s'a mănecat și petrecut frătesce până la orele 6 sara, când sau despărțit cu toții, mulțămind preotului respectiv și stimatei Dōmne Victoria Dumbravă, soția Sfinției sale, care împreună cu soțul său, n'a cruțat nimic ca se mulțamească pe toți oșpeții, cea ce le-a și reușit pre deplin. —

(Correspondentele.

Aman séu Jom Purim.

— Tragediă în 5 acte, cu un prolog. —

(Urmare)

SCENA XIII.

(Vócea Ángerului... -- după perdea — Esthera scăpând hârtia din mână, sare de pe scaun și fuge în mijlocul salei.)

„Asculta o! Fecióră, ce Ingerul 'ți spune,
„Că-ai Domnul audit'a plângânda-ți rugăciune.

(Se lasă cu fața la pământ.)

Și nu te teme fică, când Domnul 'ți vorbesce.

„Mardocheu, tot poporul, *evreu*, ce se numesce,

„Sadune, și-'n trei zile, s'ajune'n nópte 'n di

„Pre Domnul, prin acēsta putându-l îmblândi.

„Se vină, se ve-ajute de mórte se scăpați,

„(Că-ai postul rugăciunea sunt forturi ne-atăcați!)

„Tu încă ajunavei, pentru alor salute,

„Și dēșit pentru tine; ea ceriul se ve-ajute.

„Ađi unul pentru altul, s'aveți numai o sórte:

„Imbrățișat în viētă, imbrățișat în mórte!

„Și apoi *fără de frică*, te du la Tron, la Rege:

„Pentru Popor, Credința, și D-deu și Lege!“ — —

Esthera (în genunchi cu mâinile înălțate) —

La munți eu ridicat'am al meu ochiu plângătoriu:

De unde o se-mi vină al'meu sânt ajutoriu?

Și numai de la Domnul, Putintele și Sântul,

Cu mâna, ce creat'a și Ceriul și Pământul...

Se nu dai spre elătire, piciorul, ce pășese, —

Și nici se dormitese, acel, ce te pășese.

O! Nu va durmitare și nici nu va durui,

Pre Israil, acela, se scie al păzi!

Și Mânei tale drepte, 'ți este domnul scut.

Și Sorele, n'a-arde obrazul tēu plăcut,

Și nice Luna, nóptea, — te va păzi, de réu, —

Și va păzi în pace de chin, sufletul tēu.

Și va păzi, o! Domnul veghiend intrarea ta, —

Și-ți va păzi eșirea, acum și pururea!

— Acum se sciu eu tóte la Unchiul meu iubit-

Se facă pre cum Domnul a đis și ne-a vorbit!

— Se pune și serie —

(Cortina cade.)

A c t u l III.

SCENA I.

(În una casă evreică din Susa — Judei îmbrăcați în sac și cenușă)

1. Sânté, Puternie, Sânt Sabaoth,
Nu veți că pere poporul tot?...

Scôlă-te Dómne, nu ne lăsa
Ridică-ți Dómne ah! Drépta Ta!

Adona-i! Adona-i!

2. La Mizraim, când-va nu ne-ai lăsat, —
De Moab Dómne cum ne-ai scăpat!...

Prin Marea roșiă cum ne-ai trecut:
Carăle tóte sau înneecat

Și că esci „Mare“ — Te-am eunoscut,

Adona-i! Adona-i!

3. Trimite Dómne, Dómne ridică,
Ridică Dómne aceea Mână,
Care se scapă de asta frică
Poporul nostru-n țera străină!

Adona-i! Adona-i!

4. Slăbiți de-ajunuri și storși de plângerii,

Mai morți de fómie la Tine venim; —

Trimite Dómne, pre-a morții Ingerii

Ca se omóre pre-acest Strein

Acolo unde, în stâlpul Casei

Nu va se fie: *El-Elochim!*

Adona-i! Aduna-i!

5. Aman, o! Aman, Aman!!

(O batere cu piciorul în pământ.)

Tiranul, și crudul Dușman!!

Fulgere, trăsnet, pre capul lui,

Ajungăl și-n fundul pământului!!

Aman, o! Aman, Aman!!

6. O! Susa négră, oraș de jale —

Și țera crudă și cu durere,

Aici în tine noi vom muri...

Și cine Dómne, ne va jălî?

Adona-i! Adona-i

(Cortina.)

SCENA II.

(Se represintă o Sinagogă — Susa.)

Prim-Cantorul.

1. Lăudați pre Domnul, întru Sântii lui

Lăudați-l pre El întru tária puterii lui!

Chorul.

Dómne, al Puterilor fii cu noi,

Ca pre altul ajutor întru nécasuri nu avem.

— Dómne al Puterilor fii cu noi!

Prim-Cantorul.

2. Lăudați-l pre El întru puterile Lui,

Lăudați-l pre El după mulțimea mărireii Lui!

Chorul.

— Dómne al Puterilor fii cu noi etc. etc!

Prim-cantorul.

3. Lăudați-l pre El în vers de trimbiță,

Lăudați-l pre El în Psaltire și Alaută!

Chorul.

— Dómne al Puterilor fii cu noi etc. etc.

Prim-Cantorul.

4. Lăudați-l pre El în timpână și choră.

Lăudați-l pre El în strună și organă!

Chorul.

— Dómne al Puterilor fii cu noi, etc. etc!

Prim-Cantorul.

5. Lăudați-l pre El în Țimbale bine răsunătoare,

Lăudați-l pre El în Țimbale de strigare:

Tótă suflarea se laude pre Domnul!

Chorul.

— Dómne al Puterilor fii cu noi etc. etc!

(Urméză o proscerdere la pământ, timp de 5 minute.)

Prim-Cantorul.

1. Auđiți pân la marginea pământului!

Chorul.

— Că cu noi este D-zeu, înțelegeți neamuri și vă plecați,
Că cu noi este Dumnezeu!

Prim-Cantorul.

2. Cei puternicî, plecați-vé!

Chorul.

— Că cu noi este D-zeu, etc. etc!

Prim-Cantorul.

3. Și éráși de veți putca și éráși veți fi învinși!

CRONICA TÎMPULUI.

— 10 Novembre n. 1901.

În sezonul tómnii, — din anul acesta, pre lângă măreța Adunare Asociativă, — au avut loc și *Adunările generale*, ale așa numitelor: *Reuniuni generale învățătorescî*, din 3 diecese gr.-cath. A Blașiului, Lugosului și Gherlei. —

Cu drept cuvânt, am putut boteza, timpul acesta: *Timpul Reuniunilor!*...

Reuniunea învățătorilor archidieceșani, convocată la Blașiu, pre ziua de 4 Octomvre și-a desbătut și finit agendele în și

prin 3 ședințe în zilele 4 și 5 Octomvre, în sala mare de gimnastică. —

Deschisă Adunarea, de Președintele ei Georgiu Munteanu în fața Metropolitului present, carele a întâmpinat Cuvântul de deschidere cu un răspuns de salutare și bineventare dăruind și 100 cor. Reuniunii — sa trecut în meritul Răportelor și discuțiunilor.

Din Răportul acestei Reuniuni, însemnăm următoarele: Comitetul central în decursul anului espirat a ținut 2 ședințe, ér

biroul 5, care între alte multe, a decis, ca de aci în colo, ori care Docente se fie considerat ca membru ordinar al senatului școlastic. —

Reuniunea are 540 membrii: Ordinarî 446, fundători 21, ajutători 50 și onorari 13. —

Avea Reuniunii 3938.83 cor. din cari s'a aplacidat pentru *Foia școlastică* 1571 cor. — O creștere se arată, față de anul trecut cu 192 cor. 41 fil. plus taxele restante ne computeate la această sumă. —

Se constată puținul interes din partea membrilor în Des-părțeminte.

Asemenea se constată că *Foia școlastică* — organul învățătorilor este foarte slab spriginită. Răportul cetit se predă unei comisiuni, spre studiere.

Răportul cassariului constată un *Intrat* de 1663.63 cor. și un *Esit* de 1649.89 cor. —

Din Răportul Redacțiunii *Foia școlastică* însemnăm că această foie se tipărește în peste 600 exemplare, — nici pre jumătate nu e plătită, așa cât conform unei hotăriri anterioare s'a anticipat din fondul Reuniunii suma de mai sus. — Ca un mijloc de ajutorare se insistă asupra cererei ca foie se fie înpusă senatelor școlare, — având a se solvi din banii școlii.

Tot după această ședință a avut loc și *Banchetul* în Otelul „*Corona*,” ce se fini la 4 ore p. m.

În ședință II se recomandă premiare alor 2 operate concursuale a învățătorului din Agărbiciu, *Eliu Cîmpean*, cel dintâiu cu 20 cor. și al doilea cu 10 cor.

În ședință III comisiunea însărcinată cu studiarea Răportului Comitetului redactor al *Foii școlastice* prin Răportul sên Dl. *Bardosi*, referază, că el este în ordine și propune ca *Foia se apară și de aci în colo*, făcându-se apel învățătorilor, se spriginescă singurul organ pedagogic, ce-l mai au întreaga monarhia Austro-Ungară. —

Ca temă de discutat la proxima Adunare se propune: „*Cercarea mijloacelor, ca cunoștințe de cetit și scris, câștigate în școala primară să se conserve și angmenteze. Se accentuază slaba spriginire a foiei școlastice!*”

Putem se ne mândrim și noi cu o învățătorime sau *Corpdiactică*, cât de bine, față cu concetățenii noștri. Ceea, ce, — ar pune pre învățătorimea noastră în o stare mai inferioară culturală, ar fi numai și numai, starea materială, respective dără datațiunea — fiind dascal românesc!... Este imposibil, o stare culturală avântată — clădită pe o stare materială — slabă!

Însă, considerând timurile, când plățile dascălesci erau mai mici, și totuși învățătorimea putea sta la culmea misiunii, când atâta și atâta bărbați de instrucțiune au funcționat la școlile noastre învățători de renume — pre cari ni-i arată între altele repausata Revistă: „*Convorbirî pedagogice*,” când pentru și prin învățătorii din trecut se susțineau foi pedagogice ca „*Măgăzinul pedagogic, Amicul școlii, Școala, Școala română, Biserica și școala, Economul, Foia școlastică, Cărțile sateanului, Higiena și școala*,” ma și „*Foia învățătorului poporului*” edată de *Br. Iosif Eötvös* și altele; când emulau cu articlii de discusiune, învățătorii noștri în acelea jurnale — atunci, dără, nai drept se te superi, de Răportul comisiunii Foiei școlastice, blășiene, pentru acum, care foie după disa lui *Bardosi*, este singurul organ pedagogic, — în Austro-Ungaria?! —

Și ore, se uite pentru ađi, cân învățătorimea, eaeste pentru, ori ce popor și națiune, *casta levitică augurică enciclopedică* întru fericirea umanității — mult discutată de filosii Evdemoniști? Ori ce om, dacă ieșind depre băncile școlii, nu se perfecționează, rămâne în dărăpt; — și el singur se mira că cât de puțin șcie, și cât de puțin a învățat în școala — teoriei?!...

În toate timpurile și la toate popore, preoții și învățătorii au format casta sacerdotală a Egiptului, la ei s'a căutat, s'a conservat, s'a aflat șciința și cultura. — Și e drept asta sau nu?!..

De tot, condusa, de un spirit social, a fost Reuniunea generală din diecesa *Lugoșului*, la *Hateg*, ținută în zilele 25, 26, 27 septemvrie sub presiuniul canonicului *Boroșiu*.

Pertrăcările și agendele au format 3 ședințe.

În ședința I s'a cetit o Disertațiune de Docentele din Lu-

goș — *Iosif Mielău*: O paralelă comparativă între Metodul vechiu și nou (Treptele formale) —

În ședința II s'a ținut o prelegere de învățătorul div *Cu-gir Ioan Muntean*, despre: Dătorințele școlariilor în școlă, preștradă și acasă. Tot acest învățător a ținut și în ședința III, o Disertațiune: Cum pôte deveni un învățător plăcut în naintea poporului și atrăgător față de școlari? Apoi o lecțiune de model a D. *Învățător din Folea-Bănat*: *Ioan Mustețiu*, despre: „Ștefan cel sânt, ca primul rege creștin al patriei noastre.”

Acăsta Reuniune, a fost însoțită de *Banchet, Concert* — dat de corurile din *Orăvița și Lugoș* — *Representațiune teatrală* (Cinel Cinel și *Vladuțul mamii*) și în urmă *Peregrinagiu la Mânăstirea Silvașului*.

„*Reuniunea Mariană*” — din diecesa *Gherlei*, care cuprinde *Vicariatul Rodnei*, protopopiatele *Bistriții* și al *Budacului român* și-a ținut *Adunarea generală*, împreună cu sârbarea jubileului de 25 ani la 20 și 21 Octomvrie n. în *Năsăud* cu o programă pre cât de bine aleasă, pre atât de copioasă.

După celebrarea s-tei liturgie împreună cu părăstașiu pentru odichna sufletului marelui *Vicari Ioan Marian*, al cărui nume îl pörta, s'a deschis adunarea în aula gimnasiului din *Năsăud*, începând cu prima ședință festivă, al ăarei program, a fost: a) *Imn* ocașional, cor micșt, eșecutat de Reuniunea rom. de cântări. b) *Deschiderea ședinței*. c) *Esmiterea comisiunilor* pentru decificarea protocolului și pentru înscrierea de membrii noi. d) *Răportul* despre activitatea de 25 ani a reuniunei. e) *Odă festivă* la jubileul de 25 ani. f) *Alegerea* de membrii onorari pre basa propunerii comitetului. — g) *Dar n'a fost ris*, cor micșt de *C. M. Cordonean* — eșecutat de reuniunea de cântări. h) *Inchiderea ședinței festive*. — Tot în această zi, la ora 1: *banchet* în sala de gimnastică, ér séra *concert*, dat de reuniunea rom. de cântări împreună cu petrecere de joc.

Luim în 21 Oct. s'a ținut ședința II, în carea a urmat: 1. Răportul cassariului despre aveea reuniunei. 2. Răportul comisiunei pentru censurarea rațiunilor reuniunei. 3. Rap. despre starea bibliotecei. 4. Cetirea disertațiunilor. 5. Rap. com. pentru înscrierea de membrii noi. 6. Rap. comitetului la înscrierea adunării generale din anul trecut, referitor la edarea *Memorialulu jubilar*. 7. Pertractarea propunerilor însinuate la președinte. 8. Stătorirea timpului și locului pentru adunarea viitoare. 9. Ocuparea postului de președinte. 10. *Inchiderea adunării*. —

„Astfel deja de *Sâmbătă séra* — luăm aceste notite după valorosa *Gazeta* — cu tot timpul nefavorabil și în mânia ploii, ce curgea fără întrerupere, soseau rēna pe rēnd, trășurile, ce aduceau învățătorimea română din toate unghiurile comitatului nostru; apoi ospeli aleși din *Rodna, Bistrița* și satele din jur.

„Acăsta împrejurare îi face impresia încă de la început și putea se preveđi că sârbările jubilar ale Reuniunii învăț. *Mariane* vor fi încoronate de cel mai strălucit succes, mai ales, ca *Escell*. S'a *Dr. I. Szabó* ascultând glasul Reuniunii *Mariane* prin delegațiunea trimisă la *Densul*, — a bine voit a trimite ca *Representant* al său la aceste festivități pre *Rev. D. Canonic, Ioane Georgiu*, subinspector general al școlilor noastre confes. gr.-cath. din întreaga diecesă, care s'a și achitat în modul de însărcinare, cu carea a fost onorat din partea *Episcopului*.

Președinte a Reuniunii a ales *M. On. Gerasin Domide*, ér locul pentru. *Adunarea viitoare* s'a ales, comuna mare *Monor*.

SCRIRI MĚRUNTE.

S. P. Simonu, Redactorul acăstei foi, a terminat cu traducerea din original a **Predicilor** celebrului orator **Montefeltro**. Traducerea e însoțită de comentarii valorose, făcute de traducătoriu, pre vastul teren de șciință al predicamentului bisericese.

Îndată ce se vor acoperi spesele de tipar, prin partinitorii și spriginitorii, opul se va și pune sub tipar și se va vinde cu 2 fl. v. a. (4 corone.) Traducerea e fidelă originalului italian. —

Asemenea, se va pune sub tipar tot de acelaș autor în *Germania*: „*Elemente din limba semitică — hebraică*, partea I „*Analitică* până la verb — cu un „*Adaus*: Afinitatea limbei

evreice cu „*Siro-chaldaica*“ însciere și vorbire. Acesta gramatică, poate prima la Români, e compusă după o mulțime de autori, creștini și mai mult — judei. Abonamentele la autor — în Șiomfalău — cu prețul de un exemplar 1 fl sau 2 cor.

† **Necrolog.** *Garrila Hosszu* economul institutului „Bistrițiana“ în urma unui morb scurt și greu după o muncă implinită cu mult zel și laudabilă ardore, și-a dat blândul său suflet în mâinile creatorului ați la 12 ore în anul al 61-lea al etății și 36-lea al fericitei căsătorii. Remășițele pământese s'au așezat spre odihna vecnică Joi în 7 Novembre c. la 2 ore d. a. în cimiteriul gr.-cat. din loc. Fiei țerina ușoră și memoria binecuvântată.

† **Necrolog.** *Danila Jarda* practicant la tribunalul reg. din Bistrița, și-a dat sufletul în mâinile creatorului în 8 Novembre 1901 în etate abia de 25 ani. Remășițele pământese ale neuitatului răposat s'au înmormântat Sâmbătă în 9 Novembre la 2 ore p. m. în cimiterul gr.-cat. din loc. Fiei somnul lin și memoria neuitată!

Dela Curte. Cununia archiducesei Elisabeta cu prințul Windischgraetz se va face la 25 Ianuarie 1902, în cere restrins. După nuntă va fi un dineu în castelul dela Hatzendorf ér însuși actul cununii va fi precedat de renunțarea la drepturile de moștenire a Tronului din partea miresei.

Ofițeri români în armata austriacă. Diarele din România aduc șcirea că M. S. Regele României a dat inalta Sa aprobare pentru trimiterea în armata austro-ungară pe timp de 10 luni, a celor 6 ofițeri de stat major cari au fost propuși. Acești ofițeri sunt următorii: căpitanii Lupescu Alex., Stratulescu D., Bujinschi N., Praporgescu David, Mihaiescu Ilie și Solcânescu E. Acești ofițeri vor pleca pe la jumătatea lunei Deoemvrie la Viena, de unde apoi vor fi repartisați pe la diferite regimente.

Profesorele Virchow, celebrul și ingeniosul om al științii — în 13 Octomvrie, a. e. și a serbat jubileul de 80 ani: El este vestit pentru inaugurarea așa numitei „*Medicine moderne*“ cu sistema patologică. „*Patologia celulară.*“ Dar nu numai ca om de știință este renumit Virchow, ci și ca om de politică și de partid.

Ne proscernem și noi omului și talentului; și admirăm și noi spiritul minții și pre omul de carte și știință! La mulți ani!

În tocmăi „*Mommsen*“ un archeolog german de renume, și-a serbat zilele acestea jubileul de 50 ani — de profesură la Universitate. —

Marele Duce Mihail Nicolaeviciu, unchiul Țarului — a sosit în 29 Octomvrie, *incognito* la Budapesta.

Ministrul de culte austriac, a adus o decisiune, în urma căreia, la *Universitățile austriace,* numai cetățenii austriaci se vor promova la gradul de *doctor în medicină.*

Comitetul asociațiunei, a predat secțiunii istorice spre discutare propunerea sa, că adevă să se *serbeze,* acum când se împlinesc 18 secli — „*Descălecarea Românilor în Dacia.*“ —

În comuna „Fauresci“ — Chioar — a repausat în ziua de 28 Octomvrie — o muiere bătrână, „*Palaghia Bodea*“ în etate de 116 ani.

Leo Czolgoss, care a omorât pe Președintele, Mac-Kinley — a fost executat prin curent electric la 29 Octomvrie.

Două sute de muncitori Evrei din Iași au plecat zilele trecute la Argentina.

La gara Vásárhelyi-Kutas s'a întâmplat ciocnirea a lor două trenuri de povoră, 15 vagoni au fost zdrobite.

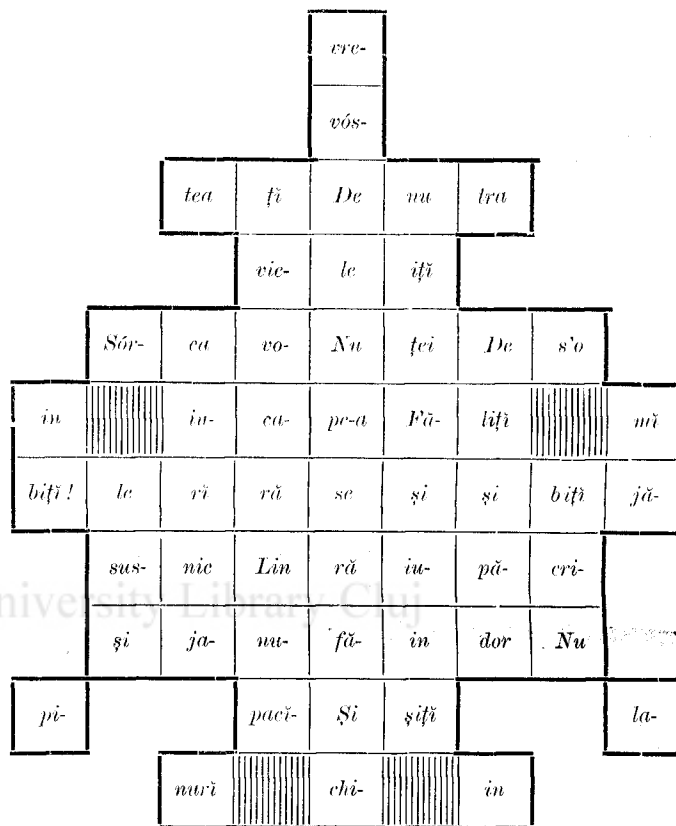
Viața îndelungată. Diarele grecesei anunță că cel mai bătrân om din lume a murit într'un sat în Albania. El se numea Ismail Haga, era în vârstă de 160 ani și lăsă 200 urmași. Bătrânul a avut toți dinții și a fost sănătos până în ultimul moment al vieții sale

„**Clipe de Răpaus.**“ Volumul anunțat săptămânile trecute „*clipe de Răpaus*“ de Sorcovă, a apărut zilele acestea. Autorul volumului elegant, „*Sorcovă*“ este bine cunoscut publicului și această este chizășie destulă pentru valoarea conținutului. De vânzare la tipografia A. Murășan, Brașov. Prețul 2 corone plus 20 de bani porto.

Congresul catolic unguresc. În ziua de 4 Novembre s'a deschis în Budapesta al doilea congres catolic unguresc sub președinția contelui Ioan Zichy. Congresul și-a început lucrările în trei secțiuni. 1) Secția pressei, 2) Secția pedagogică și 3) Secția sociologică și caritativă. Tot cu această ocaziune s'a ținut și congresul eucharistic sub președinția episcopului Majlát și congresul societăților cailor catolice, sub președinția canonicului Schiffer din Pajon.

Gâcitură de șach

de I. Pampu, a-se deslega după săritura calului.

Logogrif.

de: **Frunză.**

Din următoarele silabe: „di, gi, don, jon, bym, les, an, no, boc, rij, ne, no, mid, ra, le, s, mar, ti, il, ge, ra, ba, cu, me, a, nan, les, su, ed, cu, țop, vi, ria, du, cu, cer, to, ea, ha, les, vie, na, su, t, ur, hom, i, ba, sop, ri, cu, a, can, as“ se se formeze 16 cuvinte, a căror însemnare e următoarea:

1. Literat românesc.
2. Riu.
3. Nume femeesc.
4. Impărat din vremea antică.
5. Poet tragic grec.
6. Oraș în India.
7. Impărat asyrie.
8. Erou Român.
9. Numire de biblie din vremea antică.
10. Conume familiar românesc.
11. Popor.
12. Poet german.
13. Animal.
14. Oraș din vremea antică.
15. Poet englez.
16. Impărat care a domnit prin secul prim după Christos.

Literele inițiale cetite de sus în jos dau numele unei reviste românești. Literile finale cetite de jos în sus dau numele unui poet românesc.

Quadrat magic.

	4	5	6
1			
2			
3			

Cămpurile goale din quadratul alăturat sunt a se umplea cu câte o literă, așa, ca cuvintele obținute să aibă următorul înțeles:

1. Un stadiu omenesc
2. Un mic obiect de lemn
3. O parte a unei casă mare.
4. Un nume de statură,
5. O măsură.
6. Un termen folosit de cei mai mulți economi cari au vite.

I. Nițu Pop.

A P E L.

Simțind noi Panciovenii din ce în ce tot mai mult lipsa unei instituții care se facă posibilă poporului nostru român de aici, și eventual și jur câștigarea cu ușurință de cunoștință folositoare și cugetând că golul acesta s'ar putea umple mai bine și mai potrivit prin crearea unei bibliotecii orî și care, am decis înființarea unei bibliotecii parohiale.

Insemnătatea bibliotecelor în genere este peste tot cunoscută, dar mai vîrtos cunoscute și credem și deaprețiat sunt foloșele, cari din înființarea acestora și rezultă. Ținem a observa la acest loc că acestei bibliotecii — cu considerare la împrejurările extraordinare din loc și jur — i-s'a destinat orî p_ote chiar predestinat o misiune cultural națională specială.

Lipsându-ne înse necesarele mijloce proprii, apelăm prin această cu totă căldura la bunăvoința și marinositatea on. public, dar mai vîrtos apelăm la bunăvoința și marinositatea on. domni autori și editori, precum și la on. noastre librării, ca prin donațiuni de diferite serieri se binevoiască a ne ajuta întru ajungerea scopului propus. —

Marinososele donațiuni rogăm a se adresa în oficiu parochial gr.-or. român din loc. —

Panciova, din ședința comitetului parochial gr.-or. român, ținută la 29. Iulie (11 August: 1901.

Iancu Cerbu
preot ort. român.

George Hasan
președinte ad. hoc.

Nic. Țințariu
notariul com. parochial.

Concurs

Dela „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român” cu începutul anului școlar 1901—1902 sunt de conferit următoarele stipendii:

1. Un stipendiu *Ioan Roman* de K. 120.— destinat pentru studenții români de gimnasiu orî școlă reală.
2. Un stipendiu de K. 80. — din „*Fundațiunea studiosului de clasa a V gimnasilă Emiliu Dionisiu Basiota Dembulu din Abrud*,” destinat pentru studenții români de gimnasiu orî școlă reală, originari din munții apuseni ai Transilvaniei sau din districtul Năsăudului; vor fi preferiți cei înrudiți cu familia Basiota, fără considerare la ținutul, de unde sunt originari.
3. Un stipendiu de K. 100. — din „*Fondul Avram Iancu*,”

destinat pentru studenții români de gimnasiu, școlă reală sau comercială.

4. Un stipendiu de K. 120. — din „*Fundațiunea Ioan Gallianu*,” destinat pentru studenții români de gimnasiu; vor fi preferiți, ceteris paribus, rudeniile fondatorului din familiile „Popu” și „Anton.”

5. Un stipendiu K. 80. — din „*Fundațiunea Dr. Ioan Moga și soția Ana născută Bologa*,” destinat pentru fetițe de naționalitate română din Ardeal, care frecventează vro școlă românească în prima linie școlă civilă de fete a Asociațiunii sau școlă elementară de fete a „Reuniunii femeilor române din Sibiu;” vor fi preferite, ceteris paribus, fetițele, cari vor pute documenta, că sunt înrudite cu familia Dr. Ioan Moga sau cu familia Bologa.

Cererile pentru aceste stipendii au să se înainteze comitetului central al Asociațiunii în Sibiu (Strada Morii nr. 8) până la 30 Novembre a. e., provădute cu următoarele documente.

a) Atestat de botez;

b) Testimoniu școlar de pe semestrul din urmă al anului școlar 1900—1901;

c) Atestat de paupertate.

d) Eventualul document de înrudire.

Cererile întrate după termen nu se vor considera.

Sibiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român,” ținută la 27 Octomvrie 1901.

Iosif Sterca Suluț.

M. Beu.
secr. II.

Bibliografia.

A apărut „*Calindarul Poporului*” pe anul comun 1902. (editura tipografiei pe acțiunii în Sibiu. Cu un cuprins variat și ilustrațiuni frumoșe. Se p_ote comanda dela „*Tipografia societate pe acțiunii în Sibiu*.”

*

Sub titlul „*O față de Tarabostos*” roman de pe timpul Dacilor scris de Tit Chitul, tomul I, a apărut în editura tipografiei diecesane în Gherla. Opul este foarte interesant cu privire la istoria vechiă și la poporul român. Se estinde pe 270 pagini format 8° și costă numai 1 cor. 50 fil. plus porto. Se p_ote comanda dela tipografia diecesană din Gherla.

Recomandăm cu căldură acest roman interesant și frumos tuturor cetitorilor noștri.

*

A apărut Nr. 1 din „*Biblioteca Săteanului*,” cuprinzînd „*Balade alese*,” culese din gura poporului transilvănean de Teodor A. Bogdan. Editura proprie Bistrița. Tiparul tipografiei A. Baci 1901. Prețul 20 bani. — Broșura are 24 pagini și conține baladele: 1) Iuanaș, 2) Todoran, 3) Fata banului, 4) Maica nepricepută, 5) Căpitanul și 6) Vodă.

D-l Bogdan promite în prefață, că va sc_ote în fie-care lună câte o asemena broșură, publicând astfel rînd pe rînd tot ce va crede d-sa de interes pentru teranul român, din număr_osele balade, doine, hore chiituri, colinde, cimilituri, descăntece, legende, povestii etc. pe cari le-a adunat în timp de mai mulți ani, cutreerînd apr_ope întregă „*Cămpia Ardealului*.” D-l Bogdan a publicat deja specimen din bogata d-sale colecțiune atît în „*Revista Ilustrată*,” cît și în alte precum și reviste. Se p_ote comanda dela autor din Bistrița precum și dela administrația „*Rev. Il.*” — O recomandăm cu căldură cetitorilor noștri — și cu deosebire bibliotecilor populare.

—♦—

Domnii abonenti cari încă nu și-au achitat abonamentul pe semestrul II, sunt rugați se binevoiască cu întorcerea postei a și-l achita.

Tipografia A. Baci

Bistrița, str. Lemnelor 44.

Aducem la cunoștința on. public acestei nouă tipografii, provădută cu cele mai bune mijloce tehnice, aranjată după stilul cel mai nou unde putem executa ori-ce lucrări aparținătoare artei tipografice în cel mai scurt timp, precum:

Tipărituri de bancă,
BILETE DE VISITĂ

Cărți și broșuri,

Foi periodice,

Bilete de logodnă,

Invitări la nuntă,

ANUNȚURI,

Registre,

BILANȚURI,

Compturi,

PREȚURI-CURENTE

Cuverte,

Anunțuri funebre,

CIRCULARE.

Comandele se execută prompt, cu acurătete, cu cele mai eftine și mai moderate prețuri.

Transportul comandelor dela 10 corone în sus il plătesce tipografia.

Condițiunile de plătire la tipăririrea de cărți, broșuri etc. sunt foarte favorabile.

Tipografia A. Baci

Bistrița, str. Lemnelor 44.